
ІСТОРИЯ, ФІЛОСОФІЯ, НАУКА ТА КУЛЬТУРА КИТАЮ

ISSN 2616-7328 (Online), ISSN 2409-904X (Print)
Kitaëznävči doslidžennâ, 2021, No. 1, pp. 7–15
DOI: <https://doi.org/10.51198/chinesest2021.01.007>

UDC 398.21(581.11+161.2):7.046

FANTASTIC QUALITIES OF HEROES IN CHINESE AND UKRAINIAN FOLK TALES

O. Handziuk

Ph.D. in Philology, Associate Professor
Lesya Ukrainka Volyn National University
13, Voli avenue, Lutsk, 43025, Ukraine
sandra.olek.uk@gmail.com

The article deals with fantastic of heroes in the Chinese and Ukrainian folk tales. Many types of prose created by the people over the centuries are represented in oral folklore. Researchers of oral folk art single out prose, which is called actually artistic (fairy-tale) and include fairy tales, fables, anecdotes. Documentary or non-fairy-tale prose includes legends, legends and stories. Each of these groups has its own characteristics and purpose in everyday life.

A fairy-tale is the most common story in prose. It has a specific composition about fantastic or fictional actions of the characters. This genre has ancient origins, people like it because it shows how good defeats evil.

Tales of each nation have their own specifics. But the tales of different peoples have something in common. This applies to Chinese and Ukrainian fairy-tales. The tales of these peoples show the fantastic qualities of some characters.

Such qualities are endowed with men and women who are depicted in fairy- tales.

The heroes of some Chinese fairy-tales have such fantastic qualities that allow them to remain unharmed under any circumstances. These heroes cannot be killed with weapons, hanged, drowned and the like. In Ukrainian fairy-tales, in contrast to Chinese fair- tales, such fantastic qualities are endowed not with the main characters of the fairy tale, but with the travellers they meet on their way. And these meetings help the main characters to stay alive in critical situations and win over enemies.

What unites the heroes of the fairy-tales of both nations is that thanks to these fantastic qualities, the characters win the fight for justice because they are not afraid to fight evil. Therefore, fairy-tales, where such heroes act, have a happy ending.

The fantastic qualities of female characters in Chinese and Ukrainian folk tales arose after women were enchanted by someone are explained. The creature that enchanted these women may be a parent or a stranger, even a fairy animal.

Key words: oral folk art, fairy tale, Chinese folk tales, Ukrainian folk tales, fairy-tale heroes, fantastic qualities.

ФАНТАСТИЧНІ ЯКОСТІ ГЕРОЇВ КИТАЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК

О. М. Гандзюк

У статті йдеться про фантастичні якості героїв китайських та українських народних казок. Наголошено, що в українській народній творчості репрезентовано багато видів прози, створеної народом протягом багатьох віків. Дослідники усної народної творчості виокремлюють прозу, яку називають власне художньою (казковою) і відносять сюди казки, байки, анекдоти. До документальної, або не казкової, прози належать легенди, перекази та оповідання. Кожна з названих груп вирізняється власними особливостями та призначенням у побуті.

Пояснено, що казка – це найчастіше оповідання в прозі. Йому властива усталена композиція про фантастичні або вигадані дії героїв. Цей жанр має давнє походження і користується в народі значною популярністю, оскільки в казках добро торжествує над злом.

Підкреслено, що казки кожного народу мають свою специфіку. Але казки різних народів мають дещо спільне. Це стосується китайських та українських казок. У казках цих народів показані фантастичні якості деяких персонажів. Такими якостями наділені чоловіки і жінки, які зображені в казках.

Акцентовано на тому, що в деяких китайських казках її герої мають такі фантастичні якості, які дозволяють їм залишатися неушкодженими за будь-яких обставин. Цих героїв не можна вбити зброєю, повісити, утопити і подібне. На відміну від китайських казок, в українських казках такими фантастичними якостями наділені не головні персонажі казки, а подорожні, яких вони зустрічають на своєму шляху. І ці зустрічі допомагають головним персонажам залишитися живими в критичних ситуаціях і здобути перемогу над ворогами. Об'єднує героїв казок обох народів те, що завдяки цим фантастичним якостям персонажі перемагають у боротьбі за справедливість, бо не бояться боротися зі злом. Тому казки, де діють такі герої, мають щасливий фінал.

Пояснено, що фантастичні якості жіночих персонажів у китайських та українських народних казках виникли після того, як жінки були кимось зачакловані. Істота, яка зачаклювала цих жінок, може бути батьком або сторонньою особою, навіть казковою твариною.

Названо дослідників китайських та українських народних казок.

Ключові слова: усна народна творчість, казка, китайські народні казки, українські народні казки, герої казок, фантастичні якості.

Серед творів усної народної творчості прийнято виділяти власне художню (казкову) і документальну прозу. Казка (разом з байками і анекдотами) належать до першої групи, кожна з яких має свою специфіку і побутове застосування [Руснак 2012, 189].

Казка – це епічний твір усної народної творчості, де відтворені вірування різних часів, «погляди та уявлення народу у формі структурованої, хронологічно послідовної сюжетної оповіді, яка має чітку композиційну будову, яскраво виражену колізію (в основі якої лежить протиборство між добром і злом, що завершується перемогою добра)» [Лановик 2003, 405].

Систематизація масиву українського казкового арсеналу почалася в другій половині XIX століття і пов'язана з ім'ям І. Руденка, справу якого продовжили П. Чубинський, І. Франко, М. Драгоманов, В. Гнатюк, М. Грушевський. У XX столітті дослідженню української казки присвячені праці О. Бріциної «Українська народна соціально-побутова казка: Специфіка та функціонування» (1989) та Л. Дунаєвська «Українська народна казка» (1987) [Руснак 2012, 192].

У вступному слові І. Чирка до збірки китайських народних казок проаналізовані деякі їх особливості [Китайські народні казки 1991, 5–6].

Оскільки на сьогодні порівняльний аналіз казок цих двох народів майже відсутній, тема нашої роботи актуальна. Мета роботи полягає у дослідженні фантастичних якостей героїв китайських та українських народних казок. Завдання роботи: 1) виявити фантастичні якості героїв у китайських та українських народних казок; 2) порівняти в них спільне та відмінне.

Люди завжди мріяли мати такі фізичні властивості, які зроблять їх невразливими або дадуть значну перевагу над іншими. Про героїв, наділених такими якостями, йдеться в китайських народних казках «Десятеро братів», «П'ятеро братів Лю», «Сором'язлива квітка», «Лисиця-перевертень стає дружиною» та українських казках «Іван – мужичий син», «Летючий корабель», «Котигорошко», «Названий батько», «Чабанець», «Царівна-жаба», «Три брати і кицька», «Яйце-райце», «Кривенька качечка».

Герої казки «Десятеро братів» народилися в результаті того, що баба, намагаючись врятувати від імператора десять перлин, що могли виконати будь-яке бажання, змушена їх ковтнути. І вже на ранок вона народила аж десять синів: *«У першого сина були всевидячі очі... От мати й назвала його Всевидцем. Другого назвала Чутким Вухом, бо він чув найтихіші звуки. У третього ноги могли витягуватися на будь-яку довжину, тож він став Довгоногим. Четвертому дала ім'я Кулачище, бо руки в нього в одну мить могли стати величезними і довгими. П'ятий син міг, розставивши руки, злетіти в небо, мов птах. Його мати назвала Летючий. Шостий міг так тупнути ногою, що земля враз розступалася під ним. Назвала його мати Кротом. Сьомий не боявся вогню... Тож назвала його Вогняним Носом. Восьмий мав дуже міцну шкіру... Дала йому ім'я Товстошкірий. У дев'ятого була дуже міцна голова... Назвала його мати Залізною Головою. У десятого рот розз'являвся так широко, що одним ковтком він міг поглинути річку, а як голос подасть, то ніби грім загримить. Дала йому ім'я Ротатий»* [Китайські народні казки 1991, 31].

Надлюдські здібності мають також герої казки «П'ятеро братів Лю». Ці сини-близнюки вдови Лю, на відміну від попередніх десяти братів названої раніше казки, з'явилися на світ природно. Але це не завадило їм мати унікальні властивості. Зокрема, перший син міг не тільки легко випити ціле море, але й повернути його назад. Другому не було ніякої шкоди від вогню. У третього сина вдови ноги мали здатність витягуватися на потрібну йому довжину. Четвертий Лю мав тіло, невразливе для ушкодження зброєю. Наймолодший син розумів мову звірів і птахів [Китайські народні казки 1991, 136].

Богатирською силою наділений хлопець з твору «Чабанець». Він легко грається каменем, який важить вісім пудів: прив'язує його до батога і підкидає, а тоді спить цілий день, чекаючи повернення каменя на землю. Він, не боячись, залишає під цією брилою свій сіряк, бо ніхто не зможе його забрати. Чабанець використовує цей камінь у протистоянні проти змія, потім застосовує цю зброю і проти тих, хто прийшов його убити за велінням царя, який прислав до нього убивць, не бажаючи віддати за хлопця свою дочку в нагороду за визволення царства від змія.

Фантастичні якості має дідусь з української казки «Названий батько». Якось, зустрівши на своєму шляху трьох хлопців, які стали сиротами, він погоджується стати їм наче рідним і допомагає їм знайти своє сімейне щастя. Прощаючись, просить їх не забувати правду. Через деякий час він повертається

до них у вигляді убогого подорожнього з метою перевірити, якими ж стали ці хлопці. Двоє старших відмовляють йому в допомозі. Відійшовши від їхніх будинків, дідусь оглядається – і від його погляду будівлі згорають у вогні. Лише третій хлопець не тільки садовить старого за стіл, а й підпалює свою хатинку, щоб дати дідусеві попіл залікувати йому велику рану на грудях: «Так ураз хата полум'ям і взялася – де й ділася. А замість неї стала інша хата, така гарна та пишна» [Українські народні казки 1990, 259].

Унікальні якості і в героїв української народної казки «Іван – мужичий син». Хоча вони, на відміну від уже названих, не молоді, а старі, персонажі наділені цікавими властивостями. Ці вміння навіть стали їхніми іменами. Одного звати Той, що може од собак оборонить, другого – Мороз, третього – Той, що море виносить і в копиці складає, четвертий – Їсть і не наїється, п'ятий – П'є і не нап'ється, шостий – Біжить і не набіжить, сьомий – Я за двадцять верст бичем улучу, восьмий – Я за двадцять верст бачу.

Унікальні таланти мають і деякі персонажі казки «Летючий корабель», які зустрілися третьому сину діда та баби на його шляху до царя. В першого зустрічного ним (Слухала) був настільки відточений слух, що, лежачи на землі, чув, чи вже до царя на обід позбиралися люди. Другий чоловік (Скорород), що трапився йому, скакав шляхом на одній нозі, а друга була прив'язана за вухо, бо коли б він відв'язав її, то «за одним ступнем увесь би світ переступив» [Українські народні казки 1990, 158]. Третій зустрічний (Стрілець) мав здатність бачити пташку, яка сидить на сухій грушці за сто миль від нього. Ще один міг з'їсти за один раз дуже багато їжі. Тому для нього (Об'їдайла) наявність мішка з хлібом за плечима не звільняла його від турботи про те, що ж він буде їсти найближчим часом. Для п'ятого героя казки (Обпивайла) води в озері було замало навіть для одного ковтка. Шостий чоловік (Морозко) носив із собою куль соломи, розкидання якої навколо спричиняло мороз і появу снігу. Сьомий зустрічний всюди носив із собою в'язанку дров, яка ставала військом, якщо їх розсипати.

Особи з фантастичними вміннями трапляються й на шляху героя іншої казки – Котигорошка. Їх троє. Один з них розсовує гори, щоб прокласти собі шлях (Вернигора); другий вивертає дерева, щоб мати більший простір для ходіння (Вернидуб); третій так уміє крутити вусом, що вода розступається та уможливує перехід по дну водойми (Крутивус) [Українські народні казки 1990, 75–76].

Зрозуміло, що герої китайських і українських казок вдаються до використання своїх якостей за першої ж необхідності. Так, персонажам казки їхні унікальні здатності стали в пригоді, коли потрібно було врятувати від смерті батька (точніше чоловіка матері, адже з'явилися на світ без його участі). Першими в нагоді стають ті брати, які довідуються, у якій в'язниці він перебуває.

Для реалізації задуманого Кулачище сів на плечі Довгоногому. Після цього взяв на руки Всевидця та Чутке Вухо. Піднятому надзвичайно високо над землею, Всевидцю дуже швидко вдається побачити палац імператора з підземеллям, в якому перебував бранець. А Чутке Вухо почув слова імператора про те, що в'язневі мають невдовзі відтяти голову.

Далі настає черга взяти участь у порятунку чоловіка й іншим братам. Залізна Голова пропонує імператорові замінити собою батька під час страти мечем, Вогняний Ніс просить стратити не батька, а його на вогні, Товстошкірий ладен бути тим, кого кинуть зі скелі, Довгоногий просить утопити краще його замість старого батька, Кріт пропонує себе для закопування живцем у землю.

Коли ж усі ці спроби хоч і врятували життя батькові, але не визволили його з неволі, герої зрозуміли, що для досягнення результату вони мають діяти гуртом. І тоді Рогатий дмухає на військо імператора з такою силою, що на ворогів летить каміння, паліччя, грудوماхи землі, на них ще й падають великі дерева. Кулачище знімає капелюха із Залізної Голови для того, щоб класти туди імператорських вояків. А після остаточної розправи над імператором він, застосувавши всю силу для зняття ґрат, визволяє з темниці батька.

Якщо в попередній казці брати, не ховаючись, прагнуть врятувати своїми талантами від страти батька, то в казці «П'ятеро братів Лю» персонажі рятують життя один одному шляхом підміни. До такого засобу вони змушені були вдатися після того, як їхній молодший брат, довідавшись про те, що правитель округи приїхав на полювання і має намір повбивати із сагайдаків його овечок, використавши дар розмовляти з тваринами, закричав до них їхньою мовою втікати до лісу. Хлопець має добре серце, тому не обмежується рятуванням лише власної отари. Він бігає лісом, повідомляючи про небезпеку всіх лісових мешканців.

Його біганина не могла залишитися непоміченою. Тож довелося йому стати перед очі правителя, який наказав кинути хлопця в клітку до тигра, де залишився неушкодженим, бо порозумівся з твариною.

Оскільки після цього правитель запрагнув іншої смерті для хлопця, то брати по черзі змінювали один одного: першим став той, кого не брала зброя (мала бути страта мечем), потім той, який міг регулювати довжину ніг (хотіли кинути зі скелі), тоді його змінив брат, на якого не діяв вогонь (прагнули спалити живцем), наостанок настала черга того, який мав здатність випити море (бралися втопити). Останнє прагнення страти – утоплення – врешті стало для правителя фатальним. Скинутий з корабля, бранець випив усю воду, зняв з шиї камінь і пішов до берега. Корабель без води впав на бік. Правитель і його челядь вийшли з нього та застрягли в мулі. А хлопець, опинившись на березі, випустив воду назад, знищивши кривдника.

У казці «Іван – мужичий син» надзвичайні здібності героїв застосовуються не тільки для збереження життя, а й для боротьби з царем Іродом. Тотожним є те, що герої також по черзі використовують свої феноменальні здібності: перший дід обороняє їх від семи тисяч двоголових собак-гієн, насланих на них царем з метою не допустити проникнення небажаних «гостей» у своє царство. Другий (Мороз) стає в нагоді, коли Іван разом з дідами в царському дворіці потрапив у залізне склепіння, біля стін якого слуги розвели вогонь, спаливши дерева цілого лісу, але не досягнувши бажаного результату.

Відрізняє цю казку від китайських також те, що кілька героїв застосовують свої здібності тоді, коли цар тричі (чарівне число в казках) загадує непроханим гостям нереальні завдання, які зовсім не важкі для трьох інших дідуганів. Один з них за ніч викошує і складає в копиці море, два інших легко з'їдають і випивають усе, поставлене перед ними в численних котлах, ще інший без зусиль переганяє Іродову дочку. Тут ще й обійшлося без допомоги Того, хто на двадцять верст бачить, і Того, що на двадцять верст бичем влуча: адже Іродова дочка вирішила перемогти нечесним шляхом і сипнула під ноги супротивнику сонного порошку. Побачивши, що дівчина вже близько, а їхнього друга нема, далекозорий дід спостеріг, що бігун спить, його й розбудив ударом бича інший дід, вирвавши таким чином перемогу. Відрізняє цю казку від китайської й те, що остаточну перемогу в чесному бою здобуває Іван – богатир, наділений надзвичайною силою.

Дурень з казки «Летючий корабель» використовує знайомство із сімома зустрічними для реалізації виключно своєї мети – одруження з царівною, яку цар, звичайно, не хоче видавати заміж за бідного юнака, хоча й сам запросив до себе для одруження з його донькою того, хто прилетить до нього на летючому кораблі, який дістався хлопцеві після зустрічі з чарівником, з яким він поділився хлібом.

А вже пізніше чоловіки з надзвичайними здібностями стають йому в пригоді, коли цар загадує дурнику добути *«води живлющої і цілющої, поки люди пообідають, не то царівни не віддам, а оце меч – а йому голова з плеч»* [Українські народні казки 1990, 161]. Про це дурник довідується від Слухала, який підслухав розмову лакея з царем. По воду, зрозуміло, побіг Скороход, який заснув дорогою назад. Але якщо в казці «Іван – мужичий син» сон напав на «Біжу – не набіжуся» під дією сонного порошку, який сипнула донька Ірода, то в цій казці причина засинання досить прозаїчна – герой казки просто втопився. Виправили ситуацію Слухало та Стрілець. Перший знайшов, де спить Скороход, а другий вистрілив і влучив у млин, під яким той спав. Об'їдало виручає юнака, коли цар загадав другу загадку – з'їсти за один раз шість пар смажених волів і сорок печей хліба. А Обпивайло знадобився для реалізації третьої загадки – випити за один раз сорок сорокових кухлів меду та сорок сорокових кухлів квасу.

Побачивши, що всі забаганки виконані, цар запрошує дурника в гарячу чавунну баню, від загибелі в якій його рятує своєю розкиданою соломною Морозко. Завершує операцію з порятунку юнака чоловік з дровами, адже царю забаглося, щоб на ранок наступного дня майбутній зять мав полк війська. Щодо царя, то на відміну від китайських казок та української з царем Іродом, правитель залишається живим, ще й змінює гнів на милість, уже навіть обнімає і цілує майбутнього зятя.

У казці «Котигорошко» герої з незвичайними можливостями застосовують їх майже винятково для зручностей під час пересування: *«І так їм добре йти: де гора на дорозі – то Вернигора перекине; де ліс – Вернидуб виверне; де річка – Крутивус воду відверне»* [Українські народні казки, 1990, 76]. Такі дії цих персонажів відрізняють цей твір не тільки від проаналізованих китайських казок, а й від української казки «Іван – мужичий син».

Героям багатьох китайських та українських казок властиво мати за дружину ту, яка була раніше твариною (в китайських казках ще й рослиною). Ці істоти наділені не тільки фантастичними властивостями, а й всіма жіночими рисами як зовнішності, так і поведінки. Зокрема, в казці китайського народу «Лисиця-перевертень стає дружиною» в описі жінок дані виразні натяки на тваринну природу дівчат, яких зустрів хлопець Дачжуан, коли рубав хмиз: *«Одна з дівчат у зеленому вбранні, обличчя кругловиде, мов яйце качине, очі звужені, брови шнурочком. Красуня, що й казати! Друга – в усьому червоному. Обличчя ще кругліше, а на ньому – великі очі, рум'яні щоки і білі разки зубів»* [Китайські народні казки 1991, 147].

Поведінка дівчини теж чимось схожа на манери лисиці. Дівчина дуже грайлива і швидка в рухах, зміні місця. Перший раз побачивши хлопця і вподобавши його, вона, сидячи на дереві, ламає гілку сливи й влучає нею в нього. Іншого разу вона кидає йому перед носом камінець, а сама, як швидка тваринка, миттю зникає: *«поміж сосен майнула червона сукня, а повітрі дзвінкими намистинками сипонувся веселий дівочий сміх»* [Китайські народні казки 1991, 147].

Грайливість дівчини зберігається й на третій раз: хоча вона вже сама виходить до юнака, але одразу ж втікає, кинувши йому до ніг оберемок хмизу. За поведінкою героїня все більше й більше скидається на звірину: вона то залізе на дерево, то стрибне з нього вниз.

Портретний опис дівчини з казки «Сором'язлива квітка» також натякає на її не людську сутність, а схожість з рослиною: «*На дівчині була рожева кофтина і яскраво-зелена спідниця – таких самих кольорів і відтінків, як і листя та квіти лотоса*» [Китайські народні казки 1991, 62] – саме таку дівчину побачив у невеликій хатині юнак.

В українській казці «Царівна-жаба» головний герой повинен одружитися з жабою, бо за наказом царя його сини мали взяти собі дружину в тому дворі, куди впаде пущена ними стріла. Іван-царенко влучив у болото, тому стрілу взяла жаба, яка сиділа на купині. Портрет майбутньої дружини і сприйняття її юнаком вкладені в його думки: «*Як-таки зелену жабу за дружину брати?*» [Українські народні казки 1990, 137]. Як бачимо, цю казку від китайських відрізняє те, що в ній герой під час знайомства бачить перед собою не людину, а тварину. Подібне спостерігаємо в українській казці «Три брати і кицька». Царівна, перетворена мишею, з'являється по черзі перед трьома братами у подобі білої кицьки.

Відмінності між двома китайськими казками виявляються в тому, що Дачжуан «Лисиця-перевертень стає дружиною» побачив перетворення своєї коханої на лисицю перед тим, як батько наказав їй повернутися назад нього. У казці «Сором'язлива квітка» юнак заходить у хатину, розташовану в мальовничому місці, і бачить спочатку красуню, яка сидить за верстатом. Вона була одягнута в ті ж кольори, що й листя та квіти лотоса: на ній рожева кофтина, а спідниця яскраво-зелена. Дівчина, не криючись, одразу ж зізнається, що перед хлопцем, який зараз розмовляє з нею, – садиба лотоса, а вона сама – дочка лотоса на ім'я Лотосяна. Відрізняє цю казку від попередньої й те, що він не тільки мав змогу дізнатися від дівчини, що вона належить до родини лотосів, а й побачити, як вона стає дівчиною з цієї квітки. У казці «Царівна-жаба» героїня постає у людській подобі перед чоловіком не одразу, а з'являється аж на бенкеті, який організовує цар: «*Вийшла вона з берлина... Аж поторопіли всі – така гарна!*» [Українські народні казки 1990, 140].

Доля дівчат у китайських казках дуже різниться. Казка про дружину-лисицю має щасливий фінал. Жінку визволяє з батьківської неволі її чоловік, який керується при цьому мудрими порадами своєї жінки. Нещасливо закінчується історія про Лотосяну, яку, обіцяючи вічну вірність, двічі зрадив чоловік, вбравши в кохані відьму, яка й звела його зі світу.

Всі три українські казки закінчуються тим, що жінки стають вільними від тих, хто їх заляв.

Майже всі героїні цих казок не лише наділені фантастичними якостями перетворення, а й тим, що вони мають здатність перетворювати предмети і речі, пересуватися без транспорту. Так, Лотосяна вміє ходити по воді, переносить свого коханого в місце, де вони мають жити, використовуючи пуп'янок лотоса: «*Потім дівчина взяла юнака за руку, другою рукою підняла догори сяючу квітку, і вони злетіли в повітря*» [Китайські народні казки 1991, 66]. З кинutoю дівчиною спідниці каміння та бур'яни стають озером з хатиною посеред нього. А там, де вона встромляла гілки шовковиці, швидко виростили цілі шовковичні дерева; сувій шовкового полотна перетворюється на річку. Ерні (казка «Лисиця-перевертень

стає дружиною») дає чоловікові перлину, яка здатна на вимогу давати харчі. Царівна-жаба на обіді в царя кладе одні шматочки їжі в рот, а деякі інші – ховає в рукав. Потім зі шматочків, які були покладені до правого рукава, утворився сад, *«у тому саду стовп і по тому стовпу кіт ходить: догори йде – пісні співає, а донизу йде – казки каже»* [Українські народні казки 1990, 140]. Шматки їжі з лівого рукава стають річкою з лебедями. Зачарована зміїна дочка за одну ніч здатна переорати луг, посадити й виростити пшеницю й спекти паляницю, розкопати гору, направити до неї Дніпро, побудувати комори для зберігання пшениці на продаж. Під час втечі від батька змогла спочатку перетворитися на пшеницю, а хлопця зробила дідом-сторожем біля неї, потім стала монастирем, а хлопець – ченцем, після цього змінилася на шуку, а він окунем.

Казка «Кривенька качечка» відрізняється від усіх аналізованих тим, що її героїня без пари, але вона теж має здатність перетворення: вона то качка, то людська істота. Дід і баба навіть знаходять її в гніздечку з переломленою лапою, забирають додому.

На знак вдячності дівчина-качка теж починає піклуватися про стареньких. Коли вони після збирання грибів повертаються додому, то бачать прибрану хату, напечений хліб та зварений борщ. Другого дня в хаті вже готові вареники і знята з веретена пряжа. Здивовані старі дізнаються від сусідів, що ті бачили кривеньку дівчину, яка несла воду від криниці.

Піклування закінчується, коли дід і баба кидають у піч її гніздечко. Дівчина вбирається в пір'ячко, яке скидає їй табунець гусей, і залишає невдячних людей.

Отже, в китайських та українських народних казках наявні персонажі з фантастичними властивостями. Ними наділені як чоловічі, так і жіночі персонажі. Китайські герої казок з фантастичними якостями відрізняються від героїв в українських казках тим, що неймовірні властивості мають головні персонажі. В українських казках ці якості притаманні попутникам головних героїв. Жіночі персонажі в аналізованих казках об'єднує те, що вони стають наділеними фантастичними якостями після прокляття їх кимось. Вони не тільки вміють перетворюватися, а й змінюють предмети навколо себе. Якщо фантастичні якості чоловічі персонажі використовують найчастіше для захисту й досягнення мети, то жіночі персонажі використовують свої дивовижні властивості переважно в побуті. Дослідження китайських та українських казок варто продовжити в інших аспектах зіставлення і протиставлення.

ЛІТЕРАТУРА

Китайські народні казки: для молодшого шкільного віку / упоряд., вступне слово та переказ з кит. І.К. Чирка; мал. О.М. Михайлової-Родіної. Київ : Веселка, 1991. 159 с.

Лановик М.Б, Лановик З.Б. Українська усна народна творчість : підручник. Київ : Знання-Прес, 2003. 591 с.

Руснак І. Є. Український фольклор : навчальний посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 2-ге вид., стереотип. 304 с.

Українські народні казки: для молодшого та середнього шкільного віку / упоряд. та передм. Л.Ф. Дунаєвської. Київ : Веселка, 1990. 3-тє вид. 271 с.

REFERENCES

Kytais'ki narodni kazky: dlya mol. shk. viku /uporyad., vstupne slovo ta perekaz z kyt. I.K. Chyrka. (1991), Kyiv: Veselka, 159 s. (In Ukrainian).

Lanovyk M.B, Lanovyk Z.B. (2003), Ukrayins'ka usna narodna tvorchist': pidruchnyk. Kyiv: Znannya-Pres, 591 s. (In Ukrainian).

Rusnak I.Ye. Ukrayins'kyy fol'klor: navch. posib. (2012), Kyiv: VTs "Akademiya", 2-he vyd., stereotyp. (In Ukrainian).

Ukrayins'ki narodni kazky: dlya mol. ta sered. shk. viku / uporyad. ta peredm. L.F. Dunayevs'koyi (1990), 3-tye vyd. 271 s. (In Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 04.02.2021